Cofinanțat de Uniunea Europeană

RAPORT DE ANALIZĂ ȘI MODEL DE CLAUZE PENTRU CONTRACTELE COLECTIVE DE MUNCĂ

Proiect: F.F.A- Formare, Funcționalitate și Angajament pentru consolidarea dialogului social și a parteneriatelor pentru ocupare și formare, ID- 349063, A4.1

Activitatea: A4.1. Sprijin pentru furnizarea de pachete integrate în scopul modernizării dialogului social sectorial

Document de lucru destinat sprijinirii organizațiilor membre în pregătirea și desfășurarea proceselor de negociere colectivă

FEDERAȚIA FEMEILOR DE AFACERI DIN REGIUNEA NORD-EST

APM ASOCIAȚIA PATRONILOR ȘI MESERIAȘILOR CLUJ

1. INTRODUCERE

Prezentul document reprezintă un instrument de sprijin destinat organizațiilor membre și partenerilor sociali implicați în procesele de negociere colectivă.

Documentul are ca obiectiv identificarea și prezentarea unor modele de clauze care pot fi utilizate ca punct de pornire în procesul de negociere și redactare a contractelor colective de muncă la nivel de unitate, grup de unități sau sector de negociere colectivă.

Modelele propuse sunt orientative și trebuie adaptate în funcție de specificul angajatorului, sectorului de activitate, nivelului la care se realizează negocierea, situației economice și sociale, precum și de prevederile legale aplicabile la momentul negocierii.

Contractele colective de muncă urmăresc promovarea și apărarea intereselor părților, prevenirea sau limitarea conflictelor colective de muncă și asigurarea păcii sociale.

2. SCOP

- inițierea procesului de negociere colectivă;
- pregătirea propunerilor de negociere;
- redactarea unor clauze clare și aplicabile;
- identificarea unor domenii prioritare pentru negociere;
- adaptarea clauzelor la specificul organizației și al sectorului;
- promovarea egalității de șanse și a nediscriminării;
- îmbunătățirea condițiilor de muncă;
- dezvoltarea profesională a angajaților;
- concilierea vieții profesionale cu viața personală;
- dezvoltarea unor relații de muncă bazate pe dialog și cooperare.

3. CADRUL LEGISLATIV RELEVANT

- Legea nr. 367/2022 privind dialogul social, cu modificările și completările ulterioare;
- Legea nr. 53/2003 – Codul muncii, republicată, cu modificările și completările ulterioare;
- legislația privind securitatea și sănătatea în muncă;
- legislația privind egalitatea de șanse și tratamentul egal;
- legislația privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare;
- legislația privind telemunca și munca la domiciliu, după caz;
- legislația europeană relevantă în domeniul condițiilor de muncă, egalității și dialogului social.

Clauzele CCM trebuie să respecte limitele legale și prevederile contractelor colective aplicabile la nivel superior. Drepturile stabilite prin lege au caracter minimal, iar negocierea poate dezvolta drepturi și obligații în condițiile cadrului legal aplicabil.

4. *PRINCIPII PENTRU ELABORAREA CLAUZELOR CCM*

4.1. Legalitatea

Nicio clauză nu trebuie să contravină legislației în vigoare.

4.2. Claritatea

Clauzele trebuie să fie formulate într-un limbaj clar, precis și ușor de interpretat.

4.3. Aplicabilitatea

Prevederile trebuie să poată fi aplicate efectiv de către părți.

4.4. Echilibrul între părți

Clauzele trebuie să reflecte interesele legitime atât ale angajaților, cât și ale angajatorului.

4.5. Adaptarea la specificul sectorului

Modelele trebuie adaptate la particularitățile economice, profesionale și organizaționale ale sectorului.

4.6. Nediscriminarea

Clauzele trebuie să respecte principiul egalității de șanse și al tratamentului egal.

5. MODEL DE CLAUZE PRIVIND SALARIZAREA

5.1. Principii generale

Model de clauză:

„Părțile convin ca politica de remunerare aplicabilă angajaților să se bazeze pe principiile legalității, echității, transparenței, nediscriminării și proporționalității între responsabilitățile aferente postului și nivelul remunerației."

Model de clauză:

„Nivelurile de salarizare și celelalte elemente ale veniturilor salariale se stabilesc cu respectarea legislației în vigoare și a prevederilor contractelor colective de muncă aplicabile la nivel superior, după caz."

5.2. Ierarhizarea posturilor

Model de clauză:

„Părțile pot conveni coeficienți minimi de ierarhizare corespunzători categoriilor de funcții și nivelurilor de calificare, ținând cont de responsabilitatea, complexitatea activității, experiența profesională și cerințele postului."

5.3. Sporuri

Model de clauză:

„Pentru desfășurarea activității în condiții specifice, atunci când sunt îndeplinite condițiile prevăzute de legislația aplicabilă și de prezentul contract, angajații pot beneficia de sporuri, indemnizații sau alte drepturi salariale negociate de părți."

5.4. Prime și stimulente

Model de clauză:

„În funcție de posibilitățile economico-financiare ale angajatorului, pot fi acordate prime sau alte forme de stimulare pentru rezultatele deosebite obținute în activitate, în condițiile și pe baza criteriilor stabilite de părți."

Recomandare pentru negociere

- analizarea situației economice a angajatorului;
- analizarea nivelurilor salariale din sector;
- verificarea CCM-ului aplicabil la nivel superior;
- evaluarea impactului financiar;
- stabilirea unor criterii clare de acordare.

6. *MODEL DE CLAUZE PRIVIND FORMAREA PROFESIONALĂ*

6.1. Principiul formării profesionale

Model de clauză:

„Părțile recunosc importanța formării profesionale continue pentru dezvoltarea competențelor angajaților, creșterea productivității și adaptarea acestora la schimbările tehnologice și economice.”

6.2. Planul anual de formare

Model de clauză:

„Angajatorul va identifica anual necesitățile de formare profesională și, în funcție de resursele disponibile și de necesitățile organizației, va elabora un plan de formare profesională.”

6.3. Accesul egal la formare

Model de clauză:

„Participarea la programele de formare profesională se va realiza fără discriminare, pe baza necesităților profesionale și a cerințelor postului.”

6.4. Dezvoltarea carierei

Model de clauză:

„Părțile vor sprijini participarea angajaților la programe de dezvoltare profesională care contribuie la dobândirea și actualizarea competențelor necesare desfășurării activității.”

6.5. Competențe digitale și economie verde

Model de clauză:

„Părțile vor promova dezvoltarea competențelor digitale, precum și a competențelor necesare tranziției către o economie verde, prin identificarea și promovarea unor oportunități de formare profesională adaptate evoluțiilor tehnologice și economice.”

7. *MODEL DE CLAUZE PRIVIND SECURITATEA ȘI SĂNĂTATEA ÎN MUNCĂ*

7.1. Principiul general

Model de clauză:

„Părțile recunosc importanța asigurării unui mediu de muncă sigur și sănătos și se angajează să contribuie la prevenirea riscurilor profesionale.”

7.2. Informarea și instruirea

Model de clauză:

„Angajații vor beneficia de informare și instruire corespunzătoare cu privire la riscurile specifice activității desfășurate și la măsurile de prevenire și protecție aplicabile.”

7.3. Echipamente și măsuri de protecție

Model de clauză:

„Angajatorul va asigura, în condițiile legislației aplicabile, echipamentele și măsurile de protecție necesare desfășurării activității în condiții de securitate și sănătate în muncă.”

7.4. Consultarea angajaților

Model de clauză:

„Angajatorul va consulta reprezentanții angajaților în legătură cu măsurile relevante privind securitatea și sănătatea în muncă, în condițiile prevăzute de legislație.”

7.5. Prevenirea riscurilor psihosociale

Model de clauză:

„Părțile vor acorda atenție prevenirii și gestionării riscurilor psihosociale asociate activității profesionale, inclusiv stresului ocupațional, suprasolicitării și comportamentelor care pot afecta climatul organizațional.”

8. *MODEL DE CLAUZE PRIVIND EGALITATEA DE ȘANSE ȘI NEDISCRIMINAREA*

8.1. Egalitatea de șanse

Model de clauză:

„Părțile recunosc și promovează principiul egalității de șanse și de tratament în relațiile de muncă și se angajează să prevină orice formă de discriminare.”

8.2. Recrutarea și promovarea

Model de clauză:

„Selecția, recrutarea, promovarea și evaluarea profesională se vor realiza pe baza criteriilor profesionale relevante și fără discriminare.”

8.3. Egalitatea între femei și bărbați

Model de clauză:

„Părțile vor promova egalitatea de șanse între femei și bărbați, inclusiv în ceea ce privește accesul la formare profesională, dezvoltarea carierei, promovarea și remunerarea.”

8.4. Măsuri pentru reducerea dezechilibrelor

Model de clauză:

„În situația identificării unor dezechilibre semnificative în ceea ce privește accesul la oportunități profesionale, părțile vor analiza și, după caz, vor conveni măsuri pentru reducerea acestora.”

9. *MODEL DE CLAUZE PRIVIND TELEMUNCA*

9.1. Stabilirea regimului de telemuncă

Model de clauză:

„În condițiile legislației aplicabile, părțile pot conveni utilizarea modalității de organizare a muncii prin telemuncă, în funcție de natura activității și posibilitățile tehnice și organizaționale ale angajatorului.”

9.2. Egalitatea de tratament

Model de clauză:

„Salariații care desfășoară activitate în regim de telemuncă beneficiază de drepturi și sunt supuși obligațiilor prevăzute de legislație și de instrumentele colective aplicabile, fără discriminare față de salariații care își desfășoară activitatea la sediul angajatorului.”

9.3. Disponibilitatea

Model de clauză:

„Părțile vor stabili, în funcție de specificul activității, intervalele în care salariatul trebuie să fie disponibil pentru comunicarea profesională și colaborarea cu membrii echipei.”

9.4. Dreptul la deconectare

Model de clauză:

„Părțile vor promova respectarea timpului de muncă și a timpului de odihnă și vor evita solicitarea angajaților în afara programului de lucru, cu excepția situațiilor permise de legislația aplicabilă.”

10. *MODEL DE CLAUZE PRIVIND CONCILIEREA VIEȚII PROFESIONALE CU VIAȚA PERSONALĂ*

10.1. Principiul concilierii

Model de clauză:

„Părțile recunosc importanța echilibrului dintre viața profesională și viața personală și vor identifica, în funcție de specificul activității, măsuri care să faciliteze concilierea responsabilităților profesionale cu cele familiale și personale.”

10.2. Organizarea flexibilă a timpului de muncă

Model de clauză:

„În măsura în care natura activității permite, părțile pot conveni forme de organizare flexibilă a timpului de muncă, cu respectarea legislației aplicabile și a necesităților operaționale.”

10.3. Situații familiale speciale

Model de clauză:

„Angajații care se află în situații familiale speciale pot beneficia de măsuri de sprijin, în condițiile legislației și ale prevederilor prezentului contract, în vederea menținerii echilibrului dintre responsabilitățile profesionale și cele familiale.”

10.4. Reintegrarea după perioade de absență

Model de clauză:

„Părțile vor sprijini, în măsura posibilului, reintegrarea profesională a angajaților care revin după perioade îndelungate de absență, inclusiv prin măsuri de informare, actualizare a competențelor și adaptare graduală la schimbările intervenite în organizație.”

11. *MODEL DE CLAUZE PRIVIND DEZVOLTAREA DURABILĂ*

Model de clauză:

„Părțile vor promova, în cadrul organizației, măsuri care contribuie la protecția mediului, utilizarea eficientă a resurselor și dezvoltarea competențelor necesare tranziției către o economie verde.”

Model de clauză:

„Angajații vor fi informați, după caz, cu privire la măsurile de mediu relevante pentru activitatea desfășurată și la modalitățile prin care pot contribui la reducerea impactului asupra mediului.”

12. *MODEL DE CLAUZE PRIVIND INFORMAREA ȘI CONSULTAREA*

Model de clauză:

„Angajatorul și reprezentanții angajaților vor menține un dialog constant privind aspectele relevante pentru relațiile de muncă, în condițiile prevăzute de legislație.”

Model de clauză:

„Părțile vor organiza, după caz, întâlniri de informare și consultare privind evoluția activității, organizarea muncii, măsurile privind ocuparea forței de muncă și alte aspecte care pot avea impact asupra angajaților.”

13. *MODEL DE CLAUZE PRIVIND SOLUȚIONAREA CONFLICTELOR*

Model de clauză:

„Părțile vor depune toate eforturile pentru soluționarea pe cale amiabilă a eventualelor divergențe apărute în legătură cu interpretarea sau aplicarea prevederilor prezentului contract colectiv de muncă.”

Model de clauză:

„În situația în care divergențele nu pot fi soluționate prin dialog direct, părțile vor utiliza mecanismele de soluționare prevăzute de legislația în vigoare.”

14. *MODEL DE CLAUZĂ PRIVIND MONITORIZAREA IMPLEMENTĂRII CCM*

Model de clauză:

„Părțile vor urmări periodic modul de aplicare a prevederilor prezentului contract colectiv de muncă și vor identifica eventualele dificultăți întâmpinate în implementarea acestuia.”

Model de clauză:

„În vederea monitorizării, părțile pot utiliza instrumente de autoevaluare, chestionare, formulare de feedback sau alte instrumente convenite de comun acord.”

15. *MODEL DE CLAUZĂ PRIVIND REVIZUIREA CCM*

Model de clauză:

„Părțile pot conveni modificarea sau completarea prevederilor prezentului contract colectiv de muncă în condițiile legislației aplicabile. Modificările se vor realiza prin act adițional și vor produce efectele potrivit prevederilor legale.”

16. *ANALIZA MODELELOR DE CLAUZE*

Domeniu	**Obiectiv urmărit**	**Beneficiu pentru organizații**
Salarizare	Creșterea transparenței și echității	Instrumente pentru negocierea remunerației
Formare profesională	Dezvoltarea competențelor	Adaptarea forței de muncă
SSM	Îmbunătățirea condițiilor de muncă	Reducerea riscurilor profesionale
Egalitate de șanse	Prevenirea discriminării	Tratament egal și oportunități echitabile
Telemuncă	Adaptarea organizării muncii	Flexibilitate
Viață profesională/personală	Îmbunătățirea echilibrului muncă-viață	Sprijin pentru angajați
Dezvoltare durabilă	Tranziție verde	Competențe și practici sustenabile
Informare și consultare	Consolidarea dialogului social	Participarea partenerilor sociali
Monitorizare	Urmărirea aplicării CCM	Identificarea problemelor și măsurilor corective

17. *RECOMANDĂRI PENTRU NEGOCIEREA CLAUZELOR*

- identificarea nevoilor concrete ale angajaților și angajatorului;
- analiza CCM-urilor aplicabile la nivel superior;
- verificarea legislației în vigoare;
- analiza impactului financiar al clauzelor;
- stabilirea priorităților de negociere;
- formularea unor clauze clare și măsurabile;
- stabilirea responsabilităților pentru implementare;
- stabilirea modalităților de monitorizare;
- revizuirea periodică a prevederilor;
- documentarea procesului de negociere.

18. *CONCLUZII*

Elaborarea unui set coerent de modele de clauze pentru CCM reprezintă un instrument important pentru consolidarea capacității organizațiilor membre de a participa în mod profesionist la procesele de negociere colectivă.

Modelele propuse oferă o bază practică pentru abordarea unor teme relevante pentru piața muncii actuale, precum salarizarea, formarea profesională, sănătatea și securitatea în muncă, egalitatea de șanse, telemunca, concilierea vieții profesionale cu viața personală, dezvoltarea durabilă și monitorizarea aplicării prevederilor negociate.

Documentul poate fi utilizat ca material-suport în cadrul atelierelor și sesiunilor aplicate prevăzute în Activitatea A4.1 și poate constitui baza pentru elaborarea ulterioară a Ghidului practic pentru redactarea CCM-urilor, care va include modele de clauze, recomandări și exemple de formulări.

Modelele de clauze nu substituie analiza juridică individualizată a fiecărui contract colectiv de muncă. Forma finală a acestora trebuie adaptată la nivelul de negociere, specificul sectorului, situația organizației și legislația aplicabilă la data negocierii.